

Nők a magyar NEET-csoportban

Sánta Tamás

Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar;
DE HTDI PhD-hallgató – tamassanta70@gmail.com

ABSZTRAKT A tanulmány a magyar NEET (Not in Education, Employment or Training) csoporton belül a nők helyzetére fókuszál. Két alapvető megállapításból indul ki, és az ezeket alátámasztó statisztikai adatokat vizsgálja. Egyrészt a magyar NEET-csoportba tartozó fiatalok aránya jelenleg közel azonos az Európai Unióban megfigyelhető NEET-fiatalok átlagával, ami összességében akár öröndetes tény is lehetne. Másrészt, Magyarországon, mindkét korcsoporton belül (15–19 és 20–24 évesek) a nők aránya jelentősebb, vagyis nagyobb a veszélye annak, hogy NEET-létbe csússzanak, illetve ebbe az állapotba ragadjanak, mint a férfiak.

A tanulmány arra is igyekszik választ adni, hogy milyen jellemzőkkel bírnak azok a nők, akik jelenleg a magyar NEET-csoport zömét alkotják. Véleményem szerint a csoport többségét alkotó fiatal nők egy jelentős része komoly elsődleges szocializációs deficittel bír, kifejezetten alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, továbbá a gyermekvállalásban és/vagy valamely családtag gondozásában, ápolásában találja meg (a környezete által is elismert) mindennapi elfoglaltságát. Ez a „stratégia” pedig a NEET-csoport folyamatos újratermelődését segítheti elő. A tanulmány alapkövetkeztetése: társadalmi változás elmaradása esetén a NEET-lét nagy valószínűséggel konzerválódik.

Kulcsszavak: NEET, magyar NEET-nők, magyar NEET-férfiak, közmunka és a NEET kapcsolata, elsődleges és másodlagos szocializációs deficitek

Women in the Hungarian NEET group

ABSTRACT This study deals with the situation of women in the Hungarian NEET (Not in Education, Employment or Training) group. Two basic findings and the underlying statistical data are examined within the scope. On one hand, the proportion of young people who belong to the Hungarian NEET group is currently almost equal to the average of NEET youths in the European Union; which could be a welcome fact overall. On the other hand, it can also be observed that in Hungary, in both age groups (15-19 and 20-24 year-olds), the proportion of women is more significant, that means there is a greater risk for them slipping into NEET or getting stuck in this state than men.

The study also tries to find out the characteristics of women who constitute the current majority of the Hungarian NEET group. According to the author's opinion, these young women have a very serious primary socialization deficit, and they also have a very low level of education. Furthermore, they may find their daily activities in childbearing and/or caring for family members. This “strategy” might support the reproduction of the NEET group. Taking all these into consideration, the basic finding of the study is that in the absence of social change the NEET is likely to be conserved.

Keywords: NEET, Hungarian women in NEET, Hungarian men in NEET, connection between public work and NEET, primary and secondary socialization deficits

BEVEZETÉS

A NEET angol mozaikszó (Not in Education, Employment or Training) (House of Commons 2010), amely olyan emberek csoportját jelenti, akik bár aktív korúak, nem dolgoznak, nem tanulnak és semmilyen képzésben nem vesznek részt. A NEET mozaikszó feloldására használják a „Neither in Employment nor in Education and Training” (EUROSTAT; Barta et al. 2016) kifejezést is, de lényegét tekintve a fogalom ugyanazt jelenti.”

A mozaikszót elsőként az Egyesült Királyságban vezették be formálisan (Social Exclusion Unit 1999), de a fogalom hamarosan világszerte ismertté vált (Chen 2009). A kifejezés nemcsak azt mutatja meg, hogy a csoport tagjai milyen rendszerekben nem aktívak, de nem látható formában, kijelöli a csoportra vonatkozó életkori sajátosságokat is. Azok, akik a NEET-csoportba tartoznak, egy olyan elkülönített, jól körülhatárolható és statisztikailag mérhető sokaság, amelynek tagjai: 15–24 év közötti fiatalok, akik: Munkanélküliek – Nincsenek az oktatási rendszerben – Vagy semmilyen képzési formában sem vesznek részt.

A NEET-csoport nem egy homogén összetételű közösség (Audit Commission 2010). A minél pontosabb fogalmi lehatárolás érdekében alapvető különbségek tehetők. A NEET-csoportba tartozó fiatalok nem azonosak a fiatal munkanélküliek csoportjával, még akkor sem, ha jelentős átfedés található közöttük (Sissons and Jones 2012). Ugyanakkor munkaerőpiaci kontextusban a NEET fogalma akár jelentősebben is változhat a különböző nemzetközi szervezetek megközelítésében (Elder 2015). Továbbá a NEET-csoport nem sorolható a korai iskola-elhagyók (*early leaver from education and training*) közösségébe sem, annak ellenére, hogy a NEET-en belül is tapasztalható az edukációból való idő előtti kimaradás. Vagyis addig, amíg a fiatal munkanélküliek helyzetével foglalkozók elsősorban munkaerőpiaci, foglalkoztatáspolitikai oldalról közelítik meg a problémát, a korai iskola-elhagyókat kutatók pedig az oktatáspolitikát veszik górcső alá, addig a NEET-csoportba tartozók helyzetének megváltoztatása érdekében egyszerre oktatáspolitikai és foglalkoztatáspolitikai szempontokat is figyelembe kell venni a stratégiák kidolgozásánál.

Összefoglalva tehát, bár a fogalom határai képlékenyek és bővíthetők, mely sok esetben nem csak az adott ország törvényeitől, de kultúrájától is függ, NEET-csoportba tartozónak az általánosan elfogadott meghatározás szerint azok nevezhetők, akik 15 és 24 év közötti fiatalok, munka nélkül vannak, nem tagjai valamely oktatási intézménynek, vagy semmilyen képzésben vagy tréningben nem vesznek részt (Sánta 2016a).

A NEET-létbe szorult fiatalok csoportja nem homogén, sőt mint azt fentebb már említettem, egy kifejezetten heterogén csoportnak tekinthető. Számos alcsoport különíthető el, melyek közül, a dolgozat fókuszát tekintve, háromra hívnám fel a figyelmet.

Egyrészt az alapvető csoportbontási lehetőségre, amely a csoport tagjait nemekre osztja.

Egy következő, szintén alapvető csoportbontási lehetőségnek tekinthető a csoport veszélyeztetettségi foka szerinti felosztás. A NEET-csoporton belül beszélhetünk olyan fiatalokról, akik számára ez a státusz átmenetinek, és többnyire rövid ideig tartó állapotnak tekinthető. Őket hívhatjuk úgynevezett nem-veszélyeztetett NEET-fiataloknak. A csoporton belül a másik almintát alkotják azok, akik a kifejezetten veszélyeztetett NEET-kategóriába tartoznak. Az ő számukra ez a lét nem átmeneti, sokkal inkább tartós, sőt a definíció szerinti életkori határt el-

hagyva, jelentős részüket a tartós munkanélküliség fogja jellemezni. Ez a tanulmány a csoportbontást illetően e második kategóriáról, a veszélyeztetett NEET-csoport tagjairól értekezik.¹

A harmadik csoportbontási lehetőség, amely szintén az alapvetések közé tartozik, korcsoportok szerinti differenciálhatóság alapján kategorizálja a NEET-csoportot. Eszerint megkülönböztethető egy fiatalabb korosztály a csoporton belül, ők a 15–19 évesek alcsoportja. Továbbá az idősebb korosztály, ami a 20–24 éveseket foglalja magában. Hazai és nemzetközi kutatások is egyértelműsítik azt a tényt, hogy minél hosszabb ideig tagja egy fiatal a NEET-csoportnak, annál nagyobb a valószínűsége, hogy ebbe az állapotba beleeragad, és a korcsoportból kikerülve további életét nagy valószínűséggel mint tartós (vagy akár egész életén át tartó) munkanélküliként folytatja (Spielhofer et al. 2010; Sánta 2017). Ebben a munkámban a NEET-csoport általánosan elfogadott korhatárát többnyire figyelembe vettem, de lesznek olyan részei is a dolgozatnak, ahol az életkori intervallumot felfelé egy kissé kitoltam, és megállapításokat teszek a 25–29 éves korosztályról is. Ezt az indokolja, hogy az ifúságkutatók a magyar fiatalok életkorát a 15–29 éves korhatárban állapítják meg (Székely 2013; Nagy 2018). Továbbá ebben a nézetemben megerősít az is, hogy a NEET-lét nem tekinthető egy statikus állapotnak, vagyis a 24. életévét betöltött fiatal feltétlenül nem kerül ki ebből a létállapotból, sőt még talán mélyebbre is kerülhet, csak már nem NEET-fiatalnak hívjuk, hanem munkanélkülinek.

A tanulmány a nők helyzetére fókuszál a magyar NEET-csoporton belül. Elsőként a magyar NEET-fiatalok arányát elemzem az EU-s statisztikák alapján.²

A második részben térek ki részletesen a magyar nők helyzetére a NEET-csoporton belül. Jelesem arra a tényre fókuszálok, és azt igyekszem részletesen magyarázni, vajon mi lehet annak az oka és várható következménye, hogy Magyarországon a NEET-es nők aránya jelentősebb, mint a férfiaké.

Vizsgálataim két megállapításból indulnak ki, melyeket statisztikai adatok, valamint nemzetközi és hazai kutatások is megerősítenek:

1. *A magyar NEET-fiatalok aránya közel azonos az Európai Unióban lévő NEET-fiatalok arányával.*
2. *Mindkét korosztályban, és a teljes NEET-populációban is a nők nagyobb arányban vannak jelen, vagyis feltételezhetően számukra nagyobb a NEET-létbe csúszás veszélye, mint a férfiak esetében.*

Az elemzés alapvetően a sztenderd statisztikai kategóriák szerint értelmezi és elemzi a NEET-problémát. Ezek a kategóriák nem feltétlenül alkalmasak az ebbe a kategóriába tartozó fiatalok finomabb, a NEET-lét okait és körülményeit is részleteiben bemutató elemzésre, sok-

¹ Egyetértek Bene – Krémer – Pintye azon megállapításával (Nagy 2018), miszerint a csoporton belül, az úgynevezett „egyéb” kategóriába tartozó fiatalok között lehetnek olyanok, akikről sem a hatóság, sem a statisztika nem tud szinte semmit sem, de összességében be nem jelentett, atipikus (vagy mondjuk modernkori [?]) munkavégzésből tartja fenn magát (és lehet, éppen családját is). Ezeket a fiatalokat vagy a fiataloknak ezt a csoportját azonban nem tartom NEET-fiatalnak, függetlenül attól, hogy a definíció értelmében e csoporthoz tartozik. A NEET számomra sokkal inkább egy veszélyeztetett létállapot, ami tartóssá is válhat, s amit jellemez az elsődleges és a másodlagos szocializációs deficit.

² A dolgozat megírása idején az EUROSTAT adatbázisában a 2017. évi adatok voltak a legfrissebbek.

kal inkább statisztikus „együttjárásait” igyekszik kimutatni. Ezzel mintegy jelezni kívánom jelen kutatásom határait és egyben annak korlátait is.

STATISZTIKAI ADATOK A MAGYAR NEET-CSOPORT NAGYSÁGÁRÓL

Az EUROSTAT adatai szerint Magyarországon a NEET-populáció aránya a 15–24 éves korosztályon belül 2000 és 2013 között a következőképpen alakult: 2000-ben hazánkban a NEET-populáció 15,4% volt, majd 2007-ig egy lassú, de folyamatos csökkenés figyelhető meg, s az arány 11,5%-ig süllyedt.³

Ezt követően azonban egy újabb emelkedés következett be, s 2013-ban az arány elérte a 15,5%-ot, vagyis egy századszázalék ponttal haladta meg a kiindulási év adatait (European Commission 2017). Ez az arány 2,5%-kal volt magasabb, mint az európai uniós átlag (European Commission 2017).

2013-tól azonban a magyarországi NEET-populáció ismét jelentősen csökkent a korábbi évekhez képest. 2015-ben az európai uniós átlag (12%) alá esett, ezzel megközelítette a 2007-es átlagot (11,6%) (Eurostat 2017). 2016-ban a NEET-populáció csökkenése hazánkban tovább folytatódott, maradván az európai uniós átlag alatt, elérte a 11%-ot (European Commission 2017).

Az EUROSTAT adatsora lehetőséget biztosít a kormegoszlási arányok bemutatására is. Az adatokból kiolvasható, hogy a fiatalabb, 15–19 éves magyar NEET-populáció jelentősen alacsonyabb, mint az idősebb, 20–24 éves NEET-populáció. Továbbá a fiatalabb magyarországi NEET-csoport 2003-tól 2010-ig folyamatosan alatta maradt az európai uniós átlagnak. 2010-től viszont egy folyamatos emelkedés látszik a 15–19 éves korosztályon belül is, amely 2015–2016-ra mérséklődött. Az idősebb korosztály esetében (20–24 évesek) éppen ellenkező tendencia állapítható meg. 2004-től 2014-ig ez a korosztály folyamatosan és jelentősen magasabb arányokat produkált, mint az európai uniós átlag. Csökkenés csak 2015-ben és 2016-ban figyelhető meg.

A legfrissebb statisztikai adatokat figyelembe véve, a magyar NEET-csoportba tartozó fiatalok aránya jelenleg közel azonos az Európai Unióban megfigyelhető NEET-fiatalok átlagával (Eurostat 2018); ami összességében akár öröndetes tény is lehetne. Ugyanakkor hazánkban a közmunkaprogram nagy számban foglalkoztat 25 év alatti fiatalokat. A program elszívó ereje pedig módosítja a NEET-fiatalok arányát, hiszen a közmunkaprogramokból az elsődleges munkaerőpiacra való visszaintegrálhatóságuk nem megoldott. A közmunkaprogrammal kapcsolatos elemzéseimet és megállapításaimat a tanulmány második egysége részletesen bemutatja.

GENDER ADATOK A MAGYAR NEET-POPULÁCIÓN BELÜL

A tanulmány második, központi részében, a magyar női NEET-populációra és a nők helyzetére a NEET-csoporton belül fókuszálók. A bevezetőben a következő, általánosan elfogadott meg-

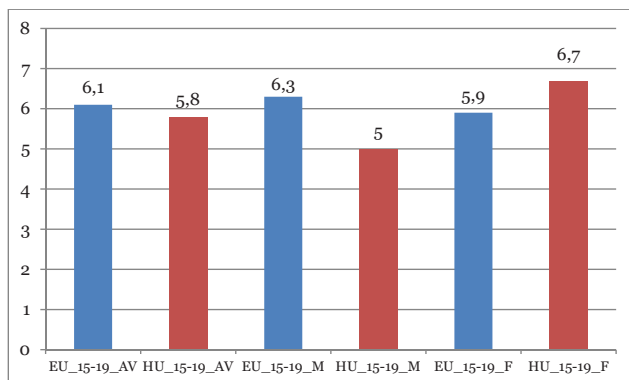
³ Az adatok érdekessége, hogy 2002 előtt az EUROSTAT nem közöl az EU NEET-átlagára adatokat, ugyanakkor magyarországi adatokat 2000-től publikál.

állapítást tettem: Mindkét korosztályban (15–19 és 20–24 évesek), valamint a teljes NEET-populációban is (15–24 évesek) a nők nagyobb arányban vannak jelen, vagyis feltételezhetően számukra nagyobb a NEET-létbe csúszás veszélye, mint a férfiak esetében.

A fenti megállapítást az alábbiakban bemutatott statisztikai adatok támasztják alá, amelyek a magyarországi NEET-populáció korcsoport és nem szerinti megoszlásai alapján vannak összehasonlítva az Európai Unió NEET-átlagával.

1. ábra 15–19 évesek NEET-aránya; Magyarország és az Európai Unió átlaga 2017-ben (%)

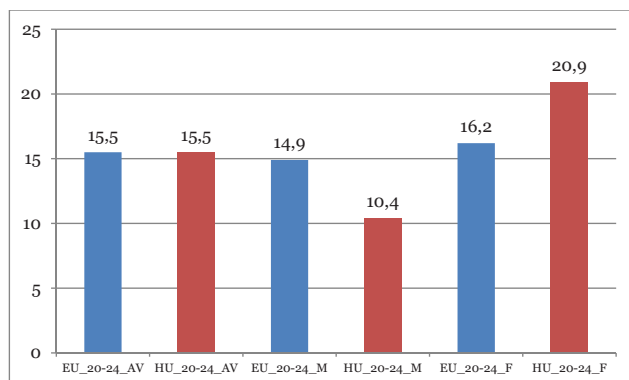

Forrás: EUROSTAT; saját szerkesztés 2020

(AV = átlag; M = férfi; F = nő)

A 15–19 éves korcsoportban látható, hogy a magyar átlag (5,8%) némileg alatta marad az európai uniós átlagnak (6,1%). A korcsoportba tartozó fiúk már jelentősen kevesebben vannak (5%), mint az uniós átlaga (6,3%). Ugyanakkor azonban a 15–19 éves korcsoportba tartozó magyar NEET-lányok aránya (6,7%) jelentősen felülmúlja az európai uniós 15–19 éves korcsoportba tartozó lányok átlagát (5,9%).

2. ábra 20–24 évesek NEET-aránya; Magyarország és az Európai Unió átlaga 2017-ben (%)

Forrás: EUROSTAT; saját szerkesztés 2020

(AV = átlag; M = férfi; F = nő)

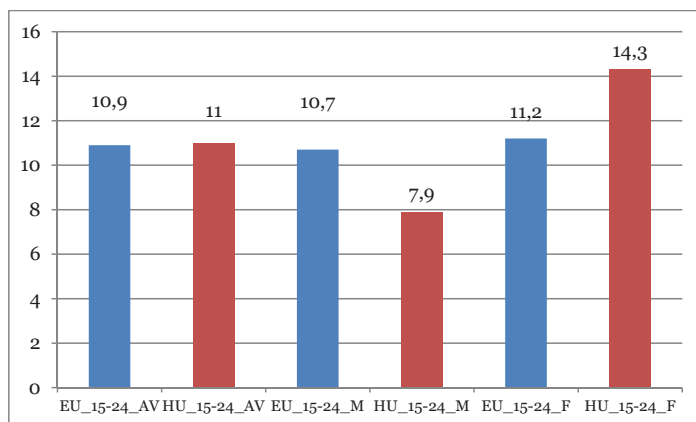

A második ábra az idősebb, 20–24 éves korosztályról ugyanazon metodika alapján jeleníti meg az adatokat. A korcsoportba tartozó NEET-fiatalok átlaga megegyezik az Európai Unió ebbe a korcsoportba tartozó NEET-fiataljainak átlagával (15,5%). A fiatalabb korcsoportba tartozó fiúkhoz hasonlóan az idősebb korosztályba tartozó fiúk átlaga is alatta marad (10,4%), sőt jelentősen kevesebb, mint az EU-s átlag (14,9%). A 20–24 éves korosztályba tartozó magyar NEET-nők (20,9%) aránya azonban jelentősen felülmúlja az EU ebbe a korcsoportba tartozó NEET-nők arányát (16,2%).

A korcsoportok szerinti megoszlásokból továbbá az is kiolvasható, hogy a 15–19 éves korosztályba tartozó magyar nők aránya (6,7%) jelentősen alacsonyabb, mint a 20–24 éves korosztályba tartozó magyar nők aránya (20,9%). A NEET-csoporton belül, amíg az idősebb korosztályba tartozó fiúk megközelítőleg kétszer annyian vannak, mint a fiatalabb korosztályba tartozó társaik, addig az idősebb korosztályba tartozó nők több mint háromszor többen vannak, mint a fiatalabb korosztályba tartozó NEET-társaik. Ez az adat is alátámasztja azt a korábbi megállapítást, miszerint minél hosszabb ideig tagja valaki a NEET-csoportnak, annál nagyobb a valószínűsége, hogy ebbe a létállapotba tartósan beleszárad. Ez az állítás még azzal a megjegyzéssel együtt is tartható, hogy ma Magyarországon egyre kevesebb gyerek születik, vagyis a fiatalabb, 15–19 éves korosztály teljes létszámában nem éri el a következő korcsoport (20–24 évesek) létszámát.

A harmadik ábra, összefoglalóként a teljes, tehát 15–24 éves NEET-korosztály adatait mutatja be nemenkénti bontásban, összehasonlítva azokat az Európai Unió NEET-átlagaival.

3. ábra 15–24 évesek NEET-aránya; Magyarország és az Európai Unió átlaga, 2017-ben (%)

Forrás: EUROSTAT; saját szerkesztés 2020

(AV = átlag; M = férfi; F = nő)

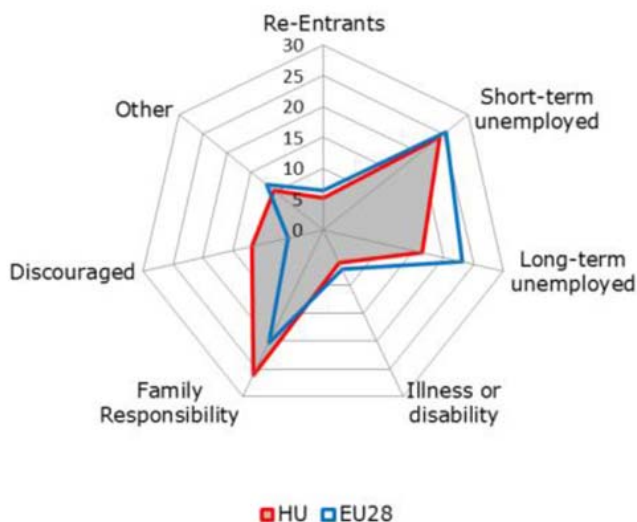
Összességében tehát elmondható, hogy a 15–24 éves korosztályba tartozó magyar NEET-fiúk aránya (7,9%), a legfrissebb EUROSTAT adatok szerint jelentősen alatta marad az Európai Unió ugyanerre a korcsoportra vonatkozó fiúk átlagának (10,7%). Viszont a teljes korosztályba tartozó magyar NEET-nők aránya (14,3%) – akárcsak a fentebb már bemutatott korcsoportok szerinti megoszlásokban a nők aránya – jelentősen felülmúlja az unió teljes korcsoportra vo-

natkozó nők átlagát (11,2%). Vagyis az Európai Unió NEET-nők átlagához képest is többen vannak a magyar NEET-nők, továbbá jelentősen többen vannak, mint a magyar NEET-férfiak a korcsoportok szerinti megoszlásokban is, és a teljes korosztályban. Tanulmányomban arra keresek elfogadható választ, hogy e második megállapításnak mi, vagy mik lehetnek az okai, illetve kik lehetnek azok a nők, akik ezt a többséget alkothatják.

Egy kiterjedt nemzetközi kutatás szerint a magyarországi NEET-csoport struktúrája eltér az EU átlagosnak tekintett NEET-csoportfelépítettségétől (Eurofound 2016b). A következő ábra e kutatás eredményét szemlélteti.

4. ábra A magyarországi NEET-csoport összetétele, 15–29 éves korosztály (2013)

Forrás: Eurofound 2016b.

A Eurofound kutatása a 2013-as magyarországi viszonyoknak megfelelő NEET-csoport összetételét mutatja be. A szervezet életkori kategorizálása szerint, mint az látható, nem a megszokott 15–24 éves korosztályt adja meg, hanem 15 és 29 éves korosztályba sorolja a NEET-fiatalokat, ami megfelel a Magyar Ifjúságkutatások életkori felbontásának (Székely, 2013; 2018; Nagy, 2018).

A Eurofound szerint a magyar NEET-csoporton belül a legnagyobb populációt azok a fiatalok teszik ki, akik valamilyen családi kötelezettségek miatt (gyermekvállalás, gondozás, ápolás) maradnak távol mind a munkaerőpiactól, mind pedig az oktatástól vagy képzéstől. Ez mintegy 26,2%-át teszi ki a teljes NEET-populációnak, mely jelentősen magasabb az európai uniós átlagnál (20,3%).

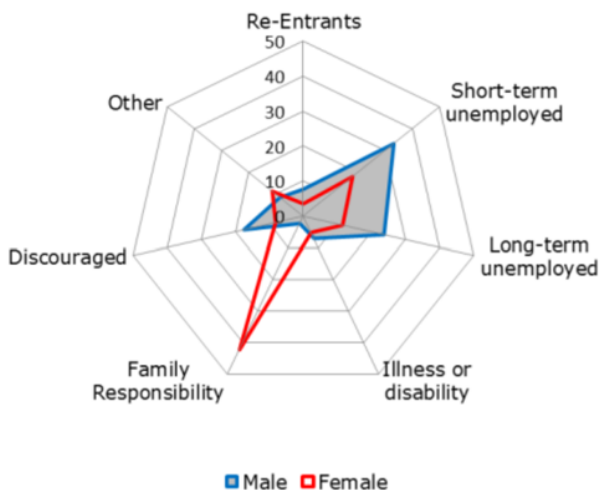
A nemzetközi szervezet a magyarországi NEET-csoport nemek szerinti felépítettségéről is tesz megállapításokat a fentebb citált kutatásaiban (Eurofound 2016a-b). A magyarországi NEET-csoport teljes létszámának mintegy hatvan százalékát nők teszik ki (59,8%). Továbbá a magyar női NEET-csoport kimagasló magyarországi arányát 42,2%-ban azok teszik ki, akik valamilyen családi kötelezettségüknek tesznek eleget. Az említett családi kötelezettség (*family*

responsibility) a kutatók szerint elsősorban gyermekvállalás és/vagy valamely családtag gondozását, ápolását jelenti.

Az ötödik ábra a magyarországi NEET-csoport nemek szerinti felépítettségét mutatja be.

5. ábra A magyarországi NEET-csoport felépítése nemek szerint, 15–29 éves korosztály (2013)

Forrás: Eurofound 2016b

(M = férfi; F = nő)

Bene – Krémer – Pintye (2018), szintén figyelembe véve a Eurofound ide vonatkozó kutatásait, hasonló megállapításra jutott a magyarországi női NEET-csoporttal kapcsolatban. Állításuk szerint a korcsoportos és nemek szerinti bontásban is a női NEET-tagok közül mindkét korosztályban (15–19 és 20–24 évesek) kiemelkednek azok, akik valamely családi kötelezettségek miatt nem tanulnak, és nem is dolgoznak. Emellett számottevő azoknak a NEET-nőknek az aránya is, akik szeretnének ugyan dolgozni, de valamilyen ok(ok)ból nem találnak megfelelő munkát. Bár ez a megállapítás igaz mindkét korcsoportban a férfiakra is, sőt számukra ez a legmeghatározóbb (Bene – Krémer – Pintye 2018).

Az adatok ismeretében, véleményem szerint a következő releváns kérdés tehető fel:

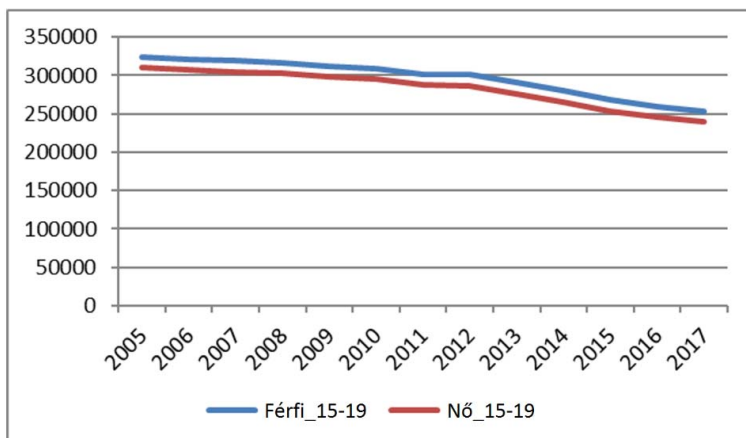
A fiatal magyar nők aránya a NEET-csoporton belül azért jelentősebb, mert számukra létezik egy kimenekülő stratégia ebből a létből, ami nem más, mint a gyermekvállalás és/vagy valamely családtag gondozása, ápolása (ami ebben az esetben lehet akár a vállalt gyerek is)?

Az általam feltett kérdés megválaszolásához, úgy gondolom, legalább négy társadalmi tényezőt szükséges közelebbről is megvizsgálni. Ezek a demográfiai, iskolázottsági, munkaerőpiaci és migrációs tényezők.

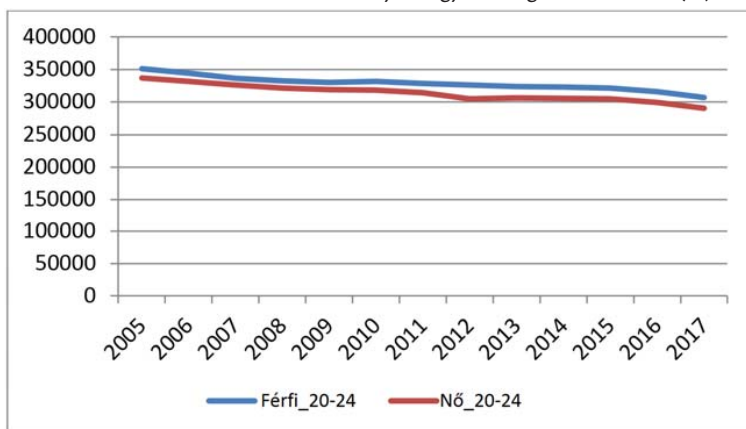
DEMOGRÁFIAI TÉNYEZŐ.⁴ A Központi Statisztikai Hivatal ide vonatkozó adatai szerint ma Magyarországon egyre kevesebb gyerek születik. Ez pedig elvileg jelentheti azt is, hogy így arányukat tekintve a NEET-létszám is csökkenhet. Ugyanakkor a fiatalok mindhárom korosztályában (15–19; 20–24; 25–29 évesek) több a férfi, mint a nő (6–7–8. ábra).

6. ábra 15–19 évesek nemek közötti aránya Magyarországon, 2005–2017 (fő)

Forrás: KSH; saját szerkesztés 2020

7. ábra 20–24 évesek nemek közötti aránya Magyarországon, 2005–2017 (fő)

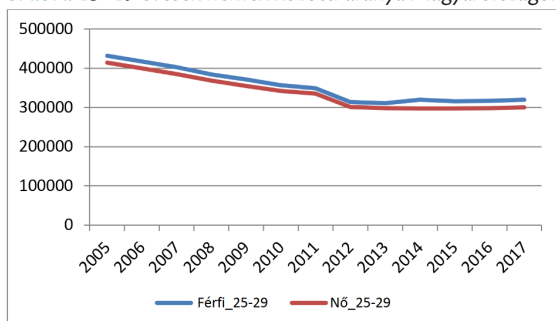

Forrás: KSH; saját szerkesztés 2020

⁴ A demográfiai tényező elemzésénél a tanulmány a gyermekek születési számára koncentrált.

8. ábra 25–29 évesek nemek közötti aránya Magyarországon, 2005–2017 (fő)

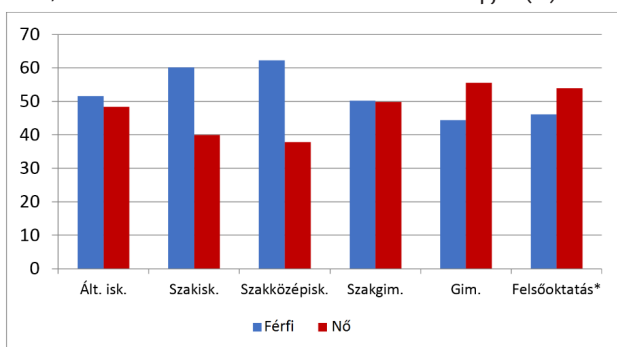

Forrás: KSH; saját szerkesztés 2020

Mindhárom korosztályban, tehát a teljes 15–29 éves populációban a fiúk száma nem jelentősen, de tendenciózusan magasabb, mint a lányoké. Ebből viszont azt feltételezhetnénk, hogy több fiú kerül a NEET-létbe, mint lány. Mivel azonban a kutatások és a statisztikai adatok ennek éppen ellenkezőjét mutatják, vagyis hogy a magyar NEET-csoporton belül több a nő, mint a férfi, így tehát az általam vizsgált demográfiai tényező ellentmondani látszik a hivatalos statisztikának. Nem azért van több nő a magyar NEET-csoportban, mert a számuk is eleve nagyobb lenne.

ISKOLÁZOTTSÁG HATÁSA.⁵ Talán a magyar oktatási rendszerben több a fiatal lány, mint a fiú, és ebből adódóan több lány is kerülhet ki vagy morzsolódhat le – melynek következtében NEET-nővé válik –, mint fiú? A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a lányok nagyobb számbeli fölénye csak a gimnáziumi szinttől figyelhető meg. Ezt mutatja be a kilencedik ábra.

9. ábra Nemek szerinti arány az alsó-, közép- és felsőoktatásban, 2017/18-as tanévben előzetes statisztikai adatok alapján (%)

Forrás: KSH (2018) Statisztikai Tükör; saját szerkesztés 2020

* A felsőoktatásban résztvevő hallgatók aránya az összes képzésben résztvevő hallgatók arányát és nemek szerinti bontását mutatja be. Vagyis ebbe a PhD-képzés is beletartozik.

⁵ A megszerzett iskolai végzettségre utal.

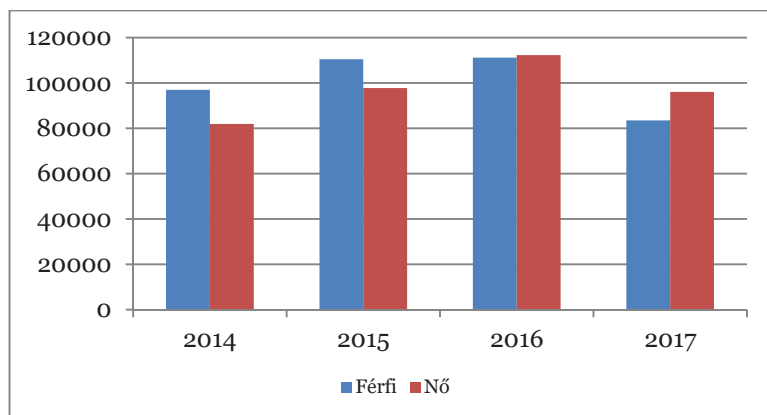

A KSH megállapítása (2018) szerint, és hasonló megállapításokat tett a korábbi években is (ld.: Statisztikai Tükör, Oktatási adatok, 2017): „Az egyes iskolatípusokban tanulók nemek szerinti összetétele nem változott a korábbi tanévhez képest. Egyedül a gimnáziumokban figyelhető meg leánytöbbség (56,5%), a fiúk aránya a szakközépiskolákban 64,0%, a szakiskolákban és készségfejlesztő iskolákban 60,0%, a szaggimnáziumokban 52,8%.” (KSH 2018: 3)

A fenti adatok sokkal inkább azt mutatják, hogy a lányoknak általánosságban magasabb az iskolai végzettsége, mint a fiúknak. Ezt támasztják alá a Magyar Ifjúságkutatás 2012-es és legfrissebb, 2016-os adatai is (Székely 2013; Nagy 2018). Mivel azonban a magyar NEET-fiatалok csoportjáról elmondható, hogy iskolai végzettségük inkább alacsony (Sánta 2016a; Sánta 2016b; Sánta 2017; Nagy 2018), vagy kifejezetten alacsony (függetlenül attól, hogy a csoportban, elenyészőbb számban ugyan, de megtalálhatóak magasabb végzettségűek is), éppen emiatt több fiút várhatnánk a NEET-fiatалok között, mint lányt. Hiszen a fiúknak általánosan alacsonyabb a megszerzett iskolai végzettsége, mint a lányoknak, ez pedig predesztinálhatja a NEET-létbe kerülést. Mivel azonban a kutatások és a statisztikai adatok ennek éppen ellenkezőjét mutatják, vagyis hogy a magyar NEET-csoporton belül több a nő, mint a férfi, így tehát az általam vizsgált iskolázottsági hatás ellentmondani látszik a hivatalos statisztikának. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatal nők elvileg sikeresebben kerülhetik el a NEET-létbe kerülést, de mi történik az alacsonyabb, vagy kifejezetten alacsony (a munkaerőpiacon ma már el nem fogadott) iskolai végzettséggel rendelkező fiatal nőkkel?

MUNKAERŐPIACI TÉNYEZŐ.⁶ A közmunka elszívó ereje sokkal inkább érinti a 25 év alatti fiatal fiúkat, mint lányokat. Ezt szemlélteti a következő két ábra, melyek először közfoglalkoztatási adatokat mutatnak a teljes magyar populációban, majd pedig a 25 év alatti populációban.

10. ábra Közfoglalkoztatási adatok a teljes magyar populációban, 2014–2017 (fő)

Forrás: Mód et al. 2015; 2016; Ignits et al. 2017, 2018; saját szerkesztés 2020

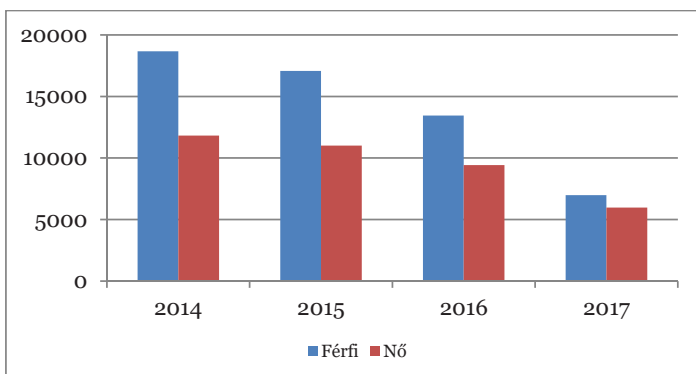
⁶ A tanulmány e tényező esetében csak a magyar közmunkaprogramra, valamint az abban fellelhető 25 év alatti fiatalok statisztikai adataira fókuszál, és azokat elemzi.

A Belügyminisztérium hivatalos tájékoztatásai szerint (Mód et al. 2015; 2016; Ignits et al. 2017, 2018) 2014-ben és 2015-ben a teljes magyar közfoglalkoztatottak között magasabb arányban voltak a férfiak, mint a nők. Ez a trend azonban 2016-ban és főleg 2017-ben megváltozott, és a női közmunkások száma meghaladta a férfiakét. Ebből azt lehetne feltételezni, hogy ha a közfoglalkoztatottak között növekedett a nők száma, akkor a NEET-csoportban a létszámuknak csökkennie kellett volna. Ennek viszont a legfrissebb NEET-statisztikai adatok mondanak ellent. Ezt a trendváltozást szintén kimutatták „A közfoglalkoztatás hatása a helyi gazdaságra, helyi társadalomra” című tanulmánykötet szerzői is (szerk. Koltai 2018).

Éppen emiatt tartottam szükségesnek megnézni a 25 év alatti közmunkások számát az elmúlt időszakokban. Amennyiben ott is az a trend figyelhető meg, mint a teljes közmunkás populációban, vagyis hogy a nők aránya magasabb, mint a férfiaké, akkor a közmunka elszívó ereje nemhogy növelné, hanem éppen ellenkezőleg, csökkentené a női NEET-populáció nagyságát.

11. ábra Közfoglalkoztatási adatok a 25 év alatti magyar populációban, 2014–2017 (fő)

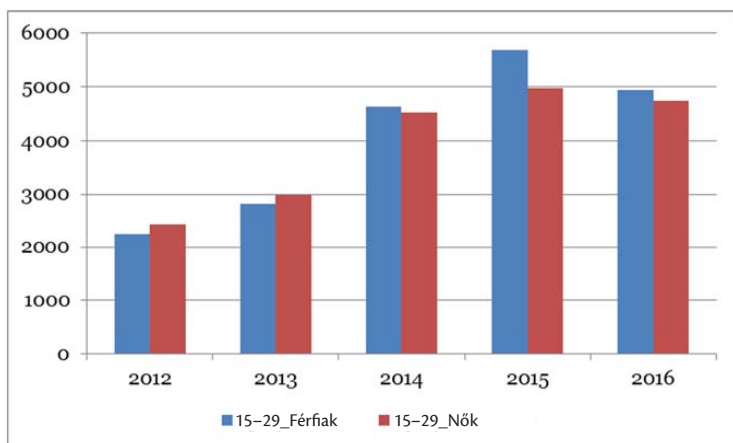
Forrás: Mód et al. 2015; 2016; Ignits et al. 2017, 2018; saját szerkesztés 2020

A 25 év alatti közmunkások arányaiban pedig azt láthatjuk, hogy bár számuk az évek folyamán tendenciózusan csökkent, a férfiak létszáma mindvégig jelentősebb maradt, mint a nőké (ld. még: Varga 2018). Vagyis több 25 év alatti férfi vesz részt a közfoglalkoztatásban, mint nő. Ez pedig azt jelenti, hogy a közmunka elszívó hatása a férfiak esetében kifejezetten jelentős lehet, tehát ez magyarázhatja, miért több a női NEET, mint a férfi. Vagyis az általam vizsgált munkaerőpiaci tényező, legalábbis annak közfoglalkoztatási dimenziója, alátámasztani látszik a hivatalos statisztikákat. A nők (s itt most a kifejezetten alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nőket értem) nem biztos, hogy ezt a munkaerőpiaci lehetőséget használják arra, hogy elkerüljék a NEET-létet.

MIGRÁCIÓS TÉNYEZŐ. Az EUROSTAT statisztikai adatai szerint a Magyarországról kivándorolt, pontosabban az innen más európai uniós tagállamokba bevándorolt fiatal fiúk aránya magasabb, mint a nőké. A következő ábra ezt szemlélteti, összefoglalva a teljes 15–29 éves korosztályt.

12. ábra Kivándorlás korcsoport (15–29 évesek),
nem és állampolgárság (magyar) szerint, 2012–2016 (fő)

Forrás: EUROSTAT; saját szerkesztés 2020

Az EUROSTAT adatai a trendeket és az arányokat tekintve is hasonlóak a Központi Statisztikai Hivatal migrációra vonatkozó legfrissebb adataival (KSH 2018). 2010-től egy erőteljes kivándorlás figyelhető meg az országból, amely 2012-ben még inkább felerősödött, és az adatok szerint 2015-ben érte el csúcspontját. Ezt követően egy viszonylag meredek csökkenési folyamat figyelhető meg a hivatalos statisztikai adatok alapján.⁷

Akár a részletes korosztályi bontások (15–19, 20–24, 25–29 évesek) adatait vesszük számba, akár a teljes 15–29 éves korosztály adatait, látható, hogy 2014-től kezdve a fiatal férfiak nagyobb számban hagyták el (akár rövidebb, akár hosszabb időre) az országot. Továbbá a témával foglalkozó hazai kutatások (Fazekas – Nagy – Monostori 2018; ld. még Nagy – Bán – Folmeg – Schmidt 2017) arra is rámutatnak, hogy az elvándorlók, legyenek ők fiatalok vagy idősebbek, többnyire munkavállalás céljából, vagyis anyagi érdek miatt döntenek a kivándorlás mellett. Ez jelentheti azt, hogy az egész család úgy dönt, végleg elhagyja az országot. Ugyanakkor utalhat arra is, hogy a család egyik tagja a külföldi munkahely és az itthoni háztartása között ingázik, abból a célból, hogy a külföldi munkavállalás révén megszerzett (legális vagy illegális) anyagi javakkal támogassa az itthon maradt teljes családot.

A fenti adatok tanúsága szerint feltételezhetően több fiatal nő maradhat Magyarországon, és nem él sem az ingázás, sem a végleges kivándorlás lehetőségével. Ebből pedig következhet,

⁷ A tanulmánynak nem célja részletesen magyarázni akár az EUROSTAT, akár a KSH bevándorlással, illetve kivándorlással kapcsolatos adatainak módszertanát, vagy az adatok számbeli valóságának tartalmát. A szerző tisztában van azzal, hogy ezektől az adatoktól jelentősen eltérő adatok is napvilágot láttak már különböző csatornákon keresztül. Ez a munka azonban nem a kivándorlók számát szándékozik cáfolni vagy bizonyítani, hanem azt igyekszik kimutatni, hogy a fiatalok korosztályában a férfiak vagy a nők hajlanak-e inkább arra, hogy akár rövidebb, akár huzamosabb ideig elhagyják az országot (feltételezhetően munkavállalási céllal).

hogy több fiatal nő csúszhat a NEET-státuszba, mint férfi, ami erősítheti a női NEET-csoport statisztikailag nagyobb létszámát.

A fenti négy vizsgált dimenzióval kapcsolatban összefoglalásul elmondható, hogy Magyarországon tendenciózusan egyre kevesebb gyerek születik, ugyanakkor azonban a megszületettek között, a fiatalokat érintő összes korosztályokban, több fiú születik, mint lány. Éppen emiatt azt feltételezhetnénk, hogy az arányaiban több fiatal magyar fiúk csoportjából több is csúszhat élete bizonyos szakaszaiban, vagy akár tartósan is a NEET-létbe. Ennek azonban a hivatalos statisztikai adatok ellentmondanak.

A fiatal nők általánosan magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, mint a fiatal férfiak. Ebből pedig következik, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező nők hamarabb és biztosabban tudnak elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon, mint az általánosságban alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező férfiak. Tehát ez a dimenzió részleges magyarázattal szolgálhat, miért több a női NEET-es Magyarországon, mint a férfi: a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező nők is nagy arányban válnak a NEET-csoport tagjává. Ehhez azonban azt is feltételezni kellene, hogy a NEET-csoport, a tagok iskolai végzettségét tekintve, homogén, vagy legalábbis jelentősebb arányban vannak benne magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők is. Az eddigi kutatások pedig ennek ellenkezőjét támasztják alá. Ugyan előfordulnak a csoportban magasabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatalok is, de általánosságban elmondható, hogy a NEET-fiatalok többsége alacsony, vagy kifejezetten alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik.

A közmunkaprogramok jelentős számban foglalkoztatnak 25 év alatti fiatalokat. S bár a számuk az elmúlt években folyamatos csökkenést mutat, ugyanakkor a nemek közötti arányokban azt láthatjuk, hogy jelentősen több férfi vesz részt a közmunkaprogramokban, mint nő. Így tehát a közmunkának egy elszívó hatása figyelhető meg azoknál a 25 év alatti férfiaknál, akik létszámban ugyan többen vannak, mint a nők, de általánosságban alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek. Ez a NEET-csoport esetében azt jelenti, hogy az alacsonyabb végzettséggel rendelkező 25 év alatti férfiak nagyobb valószínűséggel választják mint NEET-létből való *kimenekülési lehetőséget*, a közmunkaprogramokat, a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező 25 év alatti nőknél.

Egy másik lehetséges *menekülő út* a fiatal férfiak számára (nemcsak) a NEET-létből, az ország időszakos, vagy tartós elhagyása, munkavállalási céllal. Ezek a fiatalok anyagi eszközökkel támogathatják is hátrahagyott párkapcsolatukat és/vagy családjukat. Ez a lehetséges válaszmegoldás (?) csökkentheti mind a teljes magyar NEET-populáció számát, mind pedig a NEET-férfiak számát; ezzel egyben növelve a női NEET-tagok létszámát.

Végezetül a magyar fiatalok gyermekvállalási hajlandóságára térek ki röviden, amely további magyarázatot adhat arra, miért több a magyar NEET-populációban a nők aránya, mint a férfiaké, és egyben magyarázhatja azt is, kik azok a nők, akiknek többsége alkotja a magyar NEET-csoportot.

Kapitány – Spéder szerzőpáros szerint (2018): „Az elmúlt néhány évben Magyarországon a született gyermekek száma stagnált, miközben a gyermekvállalási kedv növekedett” (Kapitány – Spéder 2018: 47). A tanulmányból két pontot emelnék ki, melyek véleményem szerint erős magyarázó tényezők lehetnek a női NEET-csoport létszámtöbbségére.

A kutatók állítása szerint „a gyermekvállalási életkor kitolódása az elmúlt bő fél évtizedben gyakorlatilag megállt” (Kapitány – Spéder 2018: 47). Vagyis ez azt jelenti, hogy a fiatalok egy

része már nem halogatja a gyermekvállalást, hanem akár egészen fiatal korban vállalja első gyermekét. Kapitány – Spéder szerint a gyermekvállalási kedv a 15–19 éves korosztályban több mint 25%-kal növekedett. Vagyis a tinédzserek gyermekvállalási kedvének növekedése figyelhető meg. A szerzők nemzetközi szakirodalomra hivatkozva magyarázzák e jelenséget, miszerint főleg ott érhető tetten, ahol nagyok a társadalmi egyenlőtlenségek.

Az iskolai végzettség és a gyermekvállalás összefüggésével kapcsolatban a szerzőpáros kiemeli, hogy az *„elmúlt években egyfelől az alacsony iskolai végzettségű csoportokban és jellemzően fiatal életkorban jelentősen nőtt a gyermekvállalási kedv.”* (Kapitány – Spéder 2018: 47). Majd később hozzátesszik: *„Igazán radikális »baby-boom« azonban a 8 osztályt, vagy azt sem végzett nők gyermekvállalási kedvét jellemezte a 2011–2016-os időszakban. Ennek a társadalmi rétegnek a létszáma igen gyorsan csökkent... Ennek ellenére az általuk vállalt gyermekek száma mintegy tizedével nőtt. A gyermekvállalási kedv növekedése ebben a rétegben nem korlátozódott egyes korcsoportokra, de leghangsúlyosabb mértékben volt megfigyelhető fiatal felnőtt korban. ... Az adatok arra utalnak, hogy ennek a szakmunkás-bizonyítványt sem szerző csoportnak a többsége 22 éves korára már anya lesz, míg például az érettségizetteknél ugyanez 29–30 éves korában következik be.”* (Kapitány – Spéder 2018: 56)

A legfrissebb Magyar Ifjúság Kutatás konkrétan a NEET-csoportban lévő nőkkel kapcsolatban hasonló megállapításokat tesz, mint a fent idézett szerzőpáros. Sőt hozzátesszi, hogy elsősorban községekben (53%), vagy kisebb városokban laknak (38%), koncentráldva az északi régióban. Továbbá etnikai hovatartozásuk szerint a csoportban jelentős a cigány/roma származás, valamint a szülők kifejezetten alacsony (8 általános, vagy még az sem) iskolai végzettsége (Széll – Nagy 2018).

Összefoglalva tehát elmondható, hogy a magyar nők körében azoknál nőtt elsősorban a gyermekvállalási kedv, akik kifejezetten fiatalok (15–22 évesek), és akiknek kifejezetten alacsony (8 általános vagy alatta) a megszerzett iskolai végzettsége. Ezek a jellemzők pedig kísértetiesen ráillenek azokra a fiatal nőkre, akik a veszélyeztetett NEET-csoport női tagjait alkotják.

KONKLÚZIÓ

A tanulmányban két megállapítást igyekeztem körüljárni, és ezek vizsgálatával közelebb jutni ahhoz, továbbá magyarázatot adni arra, miért nagyobb a magyar NEET-csoporton belül a nők aránya, és milyen jellemzőkkel bírhatnak azok a nők, akik ezt a csoportbéli többletet alkotják.

A bemutatott statisztikai adatokra támaszkodva a magyar női NEET-populáció nagyságáról a következő megállapítások tehetők. A teljes korosztályba tartozó (15–24 éves) magyar NEET-nők aránya (14,3%) – akárcsak a korcsoportok szerinti megoszlásokban – jelentősen felülmúlja az Unió teljes korcsoportra vonatkozó nők átlagát (11,2%). Vagyis az Európai Unió NEET-nők átlagához képest is többen vannak a magyar NEET-nők, továbbá jelentősen többen vannak, mint a magyar NEET-férfiak a korcsoportok szerinti megoszlásokban is, és a teljes korosztályban is.

A tanulmány négy dimenzió (demográfia, iskolázottság, munkaerőpiac és migráció) keresztül vizsgálta, hogy kik alkothatják, és milyen jellemzőkkel bírhatnak a többséget adó magyar NEET-nők. A négy dimenzió vizsgálatával kapcsolatban elmondható, hogy Magyarorszá-

gon egyre kevesebb gyerek születik, ugyanakkor azonban a megszületettek között, a fiatalokat érintő összes korosztályban, több fiú születik, mint lány. Éppen emiatt azt feltételezhetnénk, hogy az arányaiban több fiatal magyar fiúk csoportjából több is csúszhat élete bizonyos szakaszaiban, vagy akár tartósan is a NEET-létbe. Ennek azonban a hivatalos statisztikai adatok ellentmondanak. Hiszen a számukban kevesebb nőből arányait tekintve több válik a NEET-csoport tagjává, mint a létszámukban több fiúból.

A fiatal nők iskolai végzettségéről elmondható, hogy általánosan magasabb, mint a fiatal férfiaké. Ebből pedig következik, hogy a nők nagyobb valószínűséggel hamarabb és biztosabban tudnak elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon, mint az általánosságban alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező férfiak. Ez a dimenzió részleges magyarázattal szolgálhat, miért több Magyarországon a női NEET-es, mint a férfi: a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező nők is nagy arányban válnak a NEET-csoport tagjává. Ehhez azonban azt is fel kellene tételezni, hogy a NEET-csoportban, a tagok iskolai végzettségét tekintve, jelentősebb arányban képviseltetik magukat magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők is. Az eddigi kutatások azonban ennek ellenkezőjét támasztják alá. Ugyan előfordulnak a csoportban magasabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatalok is, de általánosságban elmondható, hogy a NEET-fiatalok többsége alacsony, vagy kifejezetten alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik.

A közmunkaprogramok jelentős számban foglalkoztatnak 25 év alatti fiatalokat. S bár a számuk az elmúlt években folyamatos csökkenést mutat, ugyanakkor a nemek közötti arányokban azt láthatjuk, hogy jelentősen több fiú vesz részt a közmunkaprogramokban, mint lány. Így tehát a közmunka elszívó hatása figyelhető meg azoknál a 25 év alatti fiúknál, akik létszámban ugyan többen vannak, mint a lányok, de általánosságban alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek. Ez a NEET-csoport esetében azt jelenti, hogy az alacsonyabb végzettséggel rendelkező 25 év alatti férfiak nagyobb valószínűséggel választják, mint a NEET-létből való *kimenekülési lehetőséget*, a közmunkaprogramokat, akár a magasabb, de akár az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező 25 év alatti nőknél.

Egy másik lehetséges *menekülő út* a fiatal férfiak számára (nemcsak) a NEET-létből, az ország időszakos, vagy tartós elhagyása, munkavállalási céllal. Ezek a fiatalok anyagi eszközökkel támogathatják is hátrahagyott párkapcsolatukat és/vagy családjukat. Ez a lehetséges választásmegoldás csökkentheti mind a teljes magyar NEET-populáció számát, mind pedig a NEET-férfiak számát; ezzel egyben növelve a női NEET-tagok létszámát.

Végül utolsó megközelítési irányként a tanulmányban a fiatalok gyermekvállalási kedvét vizsgáltam meg. A kutatásokból kitűnik, hogy a magyar nők körében azoknál nőtt elsősorban a gyermekvállalási kedv, akik kifejezetten fiatalok (15–22 évesek), és akiknek kifejezetten alacsony (8 általános, vagy még az sem) a megszerzett iskolai végzettsége. Ezek a jellemzők pedig kísértetiesen ráillenek azokra a fiatal nőkre, akik a veszélyeztetett NEET-csoport női tagjait alkotják. Egy (vagy akár több) gyermek vállalása nem feltétlenül szükségszerű, hogy valami anyagi juttatást is maga után vonjon – persze nem árt, ha van –, de a családtagok elismerését (megbecsülését), valamint a mindennapokban való elfoglaltság érzését, vagyis egy *kimenekülő utat* a pszichés leépülés elől mindenképpen elősegíthet.

A jelenség egy folyamatként ragadható meg, melynek lépcsői egymásra épülnek, és egymásból következnek. A fiatal korosztályba tartozó férfiak ugyan számbelileg többen vannak, mint a nők, de az iskolai végzettségük általánosságban alacsonyabb. Ez azt predesztinálná,

hogy több 15–24 éves korosztályban lévő férfi váljon a NEET-csoport tagjává, mint nő. Ugyanakkor ezt a nagyobb létszámú, de alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatal férfit a főleg vidéki kistépeléseken oly „népszerű” közmunkaprogramok felszívják. És/vagy rövidebb ideig munkákat vállalnak külföldön, úgynevezett ingázóvá válnak, mely anyagi erőforrást biztosíthat a családnak. Eddigi kutatásaim azt bizonyítják, hogy e két munkavállalási alternatíva igen gyakori a vidéki, alacsony iskolai végzettséggel és elsődleges szocializációs deficittel rendelkező NEET fiatal férfiak körében, sőt leggyakrabban egyszerre jelenik meg: vagyis alapvetően közmunkás, de emellett rendszeresen vállal külföldi munkákat mint ingázó. Így tehát értethetővé válik, hogy a magyar NEET-férfiak száma miért alacsony és mutat csökkenő tendenciát, az ugyanabba a csoportba tartozó nőkhez képest.

Ugyanakkor – az érem másik oldalát vizsgálva – azt láthatjuk, hogy a fiatalok összes korosztályában kevesebb lány születik, de nekik általánosságban magasabb az iskolai végzettségük. Ez pedig azt predesztinálná, hogy kevesebb nő csúszhat a NEET-létbe. Mind a hazai, mind pedig a nemzetközi erre vonatkozó adatok ennek éppen az ellenkezőjét mutatják. Vagyis a magyar NEET-csoporton belül a nők jelentősen többen vannak, mint a férfiak. Kutatásaim arra világítanak rá, hogy a létszámukban kevesebb nők között azok, akik alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, nem a közmunka irányába tesznek lépéseket legális munkavállalás céljából, és nem válnak ingázóvá a külföldi munka miatt, hanem a gyermekvállalásban és/vagy valamely otthoni családtag gondozásában, ápolásában találják meg mindennapi elfoglaltságukat. Ez szocioökológiai környezetük hozzájárulását és egyben megbecsülését is maga után vonhatja. Ez pedig eredményezheti a nők magasabb létszámát a NEET-csoporton belül, mint a férfiakét, sőt ez a tendencia előre is vetítheti a magyar női NEET-csoport folyamatos növekedését.

A fenti eredményekkel együtt pedig mindez magyarázhatja, hogy miért több a (feltételezhetően elsődleges szocializációs deficittel rendelkező, kifejezetten alacsony iskolai végzettséget bíró, vagyis veszélyeztetett) NEET magyar nő, mint férfi.

Továbbá, amennyiben a tanulmányban megfogalmazott következtetéseimet empirikus kutatások is alátámasztják, az eddig elmondottakból egy csapdahelyzet is felsejlik. Az elsődleges szocializációs deficittel rendelkező és aluliskolázott fiatal NEET-nő nagy valószínűséggel hasonlóan szocializációs deficittel rendelkező és szintén aluliskolázott fiatal NEET-létben lévő (vagy közmunkás, vagy illegális munkavállaló és/vagy külföldre ingázó) férfival létesít (élettársi) párkapcsolatot, és vállal gyermeket annak érdekében, hogy valamilyen megbecsültséghez juthasson. Ezzel pedig az „ördögi kör” bezárulni látszik. A megszületett gyerek azokkal a szocializációs deficitekkel nő fel, melyekkel a szülei bírtak/bírnak, és hasonló (ki)menekülési stratégiákat választ, mint azt a szülei tették, illetve amit tőlük tanulhatott. Vagyis – véleményem szerint – *társadalmi változás elmaradása esetén a NEET-lét nagy valószínűséggel konzerválódik!*

IRODALOM

- Audit Commission (2010): *Against the odds. Re-engaging young people in education, employment or training*. London: Audit Commission Publishing Team.
- Barta, N., Csoba, J., Harmati, K., Hegyi, L. (2016): „Útvesztő”. Az iskolából lemorzsolódott 15–19 évesek mindennapjai. *Metszetek* 5(3): 103–120.
- Bene V., Krémer B., Pintye, Zs. (2018): A 15–29 éves korosztály foglalkoztatásáról és munkaerőpiaci perspektíváiról – a Magyar Ifjúság Kutatás 2016 adatainak tükrében. In: Nagy Á. (szerk.) (2018): *Margón kívül. Magyar ifjúságkutatás 2016*. Excenter Kutatóközpont.
- Chen, Yu-Wen (2009): *Once 'NEET', Always 'NEET'? Experiences of Employment and Unemployment of Youth Participating in a Job Training Program in Taiwan*. National Taiwan University. http://www.umdcipe.org/conferences/policy_exchanges/conf_papers/Papers/217.pdf (Utolsó letöltés: 2015. 03. 20.)
- Elder, S. (2015): *What does NEETs mean and why is the concept so easily misinterpreted?* International Labour Office. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_343153.pdf (Utolsó letöltés: 2016. 12. 18.)
- Eurofound (2016a): *Exploring the diversity of NEETs*. Publications Office of the European Union, Luxembourg. <http://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2016/labour-market-social-policies/exploring-the-diversity-of-neets> (Utolsó letöltés 2016. 12. 18.)
- Eurofound (2016b): *Exploring the diversity of NEETs: Country profiles*. Publications Office of the European Union, Luxembourg. http://www.ilsol24ore.com/pdf2010/Editrice/ILSOLE24ORE/ILSOLE24ORE/Online/_Oggetti_Embedded/Documenti/2016/07/14/giovanilavoro-europa-dati.pdf (Utolsó letöltés: 2016. 12. 18.)
- European Commission (2017): *Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and educational attainment level (NEET rates)*. <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupDownloads.do> (Utolsó letöltés: 2017. 09. 25.)
- Eurostat-Data Explorer (2018): *Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates)* http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_ifse_20&lang=en (Utolsó letöltés: 2019. 01. 20.)
- Fazekas A., Nagy Á., Monostori K. (2018): „Bú, baj, bánat messze szalad!” Életesemények, problémák, mobilitás, migráció. In: Nagy Á. (szerk.) (2018): *Margón kívül. Magyar ifjúságkutatás 2016*. Excenter Kutatóközpont.
- Gregor A. (2018): A hazai ifjúság demográfiai jellemzői és az azt alakító tényezők. In: Nagy Á. (szerk.) (2018): *Margón kívül. Magyar ifjúságkutatás 2016*. Excenter Kutatóközpont.
- House of Commons. Children, Schools and Families Committee. (2010) *Young people not in education, employment or training*. Eighth Report of Session 2009–10. House of Commons. London: The Stationery Office Limited.
- Ignits Gy., Mód P., Nagy Á., Varga L. (2017): *Beszámoló a 2016. évi közfoglalkoztatásról*. http://kozfoglalkoztataskormany.hu/download/4/8e/e1000/Besz%C3%A1mol%C3%B3_2016_170713.pdf (Utolsó letöltés: 2019. 01. 20.)

- Ignits Gy., Mód P., Nagy Á., Varga L. (2018): *Beszámoló a 2017. évi közfoglalkoztatásról*. http://kozfoglalkoztataskormany.hu/download/c/7a/32000/Besz%C3%A1mol%C3%B3_2017_20180621.pdf (Utolsó letöltés: 2019. 01. 20.)
- Kapitány B., Spéder Zs. (2018): Gyermekvállalás. In: Monostori J., Öri P., Spéder Zs. (szerk.) (2018): *Demográfiai portré 2018*. <http://demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaipotre/article/view/2730/2618> (Utolsó letöltés: 2019. 01. 20.)
- Koltai L. (2018): A közfoglalkoztatás hatása a helyi gazdaságra, helyi társadalomra. Hétfa Kutatóintézet. Budapest. http://kozfoglalkoztataskormany.hu/download/f/fc/42000/BM_k%C3%B6zfoglalkoztat%C3%A1s_Tanulm%C3%A1ny_20180928-merged.pdf (Utolsó letöltés: 2019. 01. 20.)
- Makay Zs., Domokos T. (2018): Társadalmi újratermelés – a magyarországi ifjúság demográfiai folyamatai. In: Székely L. (szerk.) (2018): *Magyar Fiatalok a Kárpát-medencében. Magyar Ifjúság Kutatás 2016*. Budapest: Kutatópont Kft. és Enigma 2001 Kiadó és Médiaszolgáltató Kft.
- Mód P., Gál-Schneider B., Ignits Gy., Varga L. (2016): *Beszámoló a 2015. évi közfoglalkoztatásról*. http://kozfoglalkoztataskormany.hu/download/2/b1/91000/Besz%C3%A1mol%C3%B3_2015%20%C3%A9vi%20%C3%B6zfoglalkoztat%C3%A1s%C3%B3l.pdf (Utolsó letöltés: 2019. 01. 20.)
- Mód P., Ignits Gy., Kósa D., Varga L. (2015): *Beszámoló a 2014. évi közfoglalkoztatásról*. http://kozfoglalkoztataskormany.hu/download/e/fe/21000/%C3%89ves%20%C3%A1j%C3%A9vi%20%C3%B6zfoglalkoztat%C3%A1s_2014.pdf (Utolsó letöltés: 2019. 01. 20.)
- Nagy Á. (szerk.) (2018): *Margón kívül. Magyar ifjúságkutatás 2016*. Excenter Kutatóközpont.
- Nagy Á., Bán D., Folmeg B., Schmidt R. (2017): Ifjúsági esélyek, ifjúságpolitika. In: Ferge Zs. (szerk.): *Magyar társadalom- és szociálpolitika (1990–2015)*. Budapest: Osiris Kiadó. 255–283.
- Sánta, T. (2016a): Youngsters Who Are Not in Employment, Education or Training (About the NEET in a Hungarian Perspective). *Belvedere Meridionale* 28(2): 120–131.
- Sánta T. (2016b): NEET-kutatás – Szegedre vonatkozó statisztikai adatok tükrében. In: Jancsák Cs. és Krémer A. (szerk.): *Kisvárosi fiatalok, kisebbségek, új sebezhetőségek*. Európai Ifjúsági Kutató-, Szervezetfejlesztő és Kommunikációs Központ. *Belvedere Meridionale*. 111–146.
- Sánta T. (2017): Ha tovább maradsz, beleragadsz! NEET-es fiatalok kormegoszlási arányai Szegeden. *Kultúra és Közösség*, IV. folyam VIII. évfolyam 1: 27–38.
- Sissons, P., Jones, K. (2012): *Lost in transition? The changing labour market and young people not in employment, education or training*. The Work Foundation. London: Part of Lancaster University.
- Social Exclusion Unit (1999): *Bridging the Gap: New Opportunities for 16–18 Year Olds Not in Education, Employment or Training*. <http://webcitation.org/61D9Jlx7d> (Utolsó letöltés: 2014. 11. 10.)

- Spielhofer, Th., Golden, S., Evans, K., Marshall, H., Mundy, E., Pomati, M., Styles, B. (2010): *Barriers to participation in education and training*. National Foundation for Educational Research. Department for Education. <http://www.dera.ioe.ac.uk/82/1/DFE-RR009.pdf> (Utolsó letöltés: 2016. 03. 08.)
- Székely, L. (szerk.) (2013): *Magyar Ifjúság 2012*. Tanulmánykötet. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó. http://kutatopont.hu/files/2013/09/Magyar_Ilfusag_2012_tanulmanykotet.pdf (Utolsó letöltés: 2016. 12. 27.)
- Széll K., Nagy Á. (2018): Oktatási helyzetkép: iskola, életutak, tervek és lehetőségek. Nagy Á. (szerk.) (2018): *Margón kívül. Magyar ifjúságkutatás 2016*. Excenter Kutatóközpont.
- Varga J. (2018): *A közoktatás indikátorrendszere 2017*. Budapest: MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet. http://www.mtakti.hu/wpcontent/uploads/2018/02/A_kozoktatas_indikatorrendszere_2017.pdf (Utolsó letöltés 2019. 01. 20.)